

Fig. 9. Trois buttes à cheminée de sable clair, du *Mellinus arvensis* Croquis de M-e Christine Waszkiewicz. Réduits de $\frac{1}{3}$.

Fig. 11. Deux cocons de Mellines ornés des débris de Diptères. Croquis de M-e Christine Waszkiewicz. $\frac{2}{1}$.

Planche XV.

Fig. 10. Grand nid pluriannuel du *Mellinus arvensis*: a — plan vertical, b — plan horizontal. Rapports naturels, excepté pour la forme des loges qui y est schématisée. Loges pleines de provisions sont marquées d'une mouche, en bas. Loges anciennes sont faites aux traits discontinus. ca $\frac{1}{6}$.

Fig. 15. Nid du *Crabro (Ectemnius) spinicollis*, dans du vieux bois de pin: a — plan sagittal, b — plan horizontal. ca $\frac{1}{4}$.

Fig. 17. Larves du *Crabro spinicollis* vers la fin de leur 1er stade. D'en bas en haut: 1. larve desséchée; 2. larve en train de récupérer sa forme normale; 3, 4, 5. larves normales dans des positions diverses. ca $\frac{2}{1}$.

Fig. 19. Coloration aberrante du *Crabro spinicollis* ♀. Taches jaunes représentées aux hachures. Contours du corps schématisés. ca $\frac{2}{1}$.

Planche XVI.

Fig. 18. Pièces buccales de la larve du *Crabro spinicollis*: a — tête d'en haut, b — tête de profil, c — labre, d'en haut et en coupe optique frontale, d — maxille droite, d'en haut, e — bout libre de la moitié gauche du labre, du côté épipharyngéal (croquis inachevé), f — bout libre de mandibule, d'en bas (chez une larve desséchée), g — bout libre de labium, d'en haut, retracté (croquis inachevé), h — labium, maxille droite et tête, d'en bas (même larve qu'en g). „D'en haut“ = du côté apical, „d'en bas“ = du côté de mentum. Leitz, syst. 3, oc. 6 et 3. Réduction de $\frac{1}{2}$.

Motyle rzadsze i nowe dla Polski z okolic Podola

(Seltener und neue für Polen Lepidopteren aus Podolien)

Przyczynek III (III. Beitrag¹⁾)

podał

M. ŚWIĄTKIEWICZ.

W roku 1930 jakoteż 1931 zbierałem motyle w tych samych okolicach, co w latach poprzednich, przeważnie na Podolu. Ponadto byłem kilka razy w Łętowni koło Rozwadowa nad Sanem a to w miesiącach maju, czerwcu i lipcu i robiłem wycieczki w rozmaite strony koło Lwowa.

Przedkładając poniżej zestawienie znalezionych gatunków,

¹⁾ Vide P. P. E. IX. pg. 87-92.

zaznaczam, że wymieniam tylko rzadko pojawiające się lub nowe dla Polski.

W Szerszeniowcach koło Tłustego udało mi się schwytać 28 VI 31 po południu świeżo wylęgnięty okaz ♀ *Eupithecia gueneata* Mill. Wypłoszyłem go z krzaków przy drodze wśród młodego lasu. Mimo starannego poszukiwania w tem samym miejscu, jak i w jego okolicy najbliższej, więcej okazów nie udało mi się znaleźć. Gatunek ten podałem już raz w sprawozdaniu z r. 1928 na podstawie gąsienic zebranych na Kasowej Górze, które jednak wszystkie — były trzy — przed zamienieniem się w poczwarki zginęły. *E. gueneata* Mill. jest gatunkiem południowym znanym z południowej Francji, Włoch, Węgier, Kaukazu i północnej części Małej Azji a w odmianie ze Syrii. Podole jest więc najbardziej na północ wysuniętym miejscem pojawu tego motyla pierwszy raz w Polsce znalezionego.

Tego samego dnia schwytałem na łanie przernicy ♂ *Cledeobia moldavica* Esp., którego to motyla podałem już przed paru laty z Zaleszczyk, gdzie także same okazy ♂♂ znalazłem.

W tym samym dniu i teje miejscowości wypłoszyłem z krzaków na zrębie jeden okaz *Pterophorus lithodactylus* Tr. gatunek rzadki, znany Xiężopolskiemu z Wołynia, Klemensiewiczowi z Muszyny i Stoecklowi z Lesienic.

W pierwszej połowie sierpnia byłem w Szerszeniowcach dwa razy lecz prócz kilku gąsienic *Eupithecia denotata* Hbn. w torebkach nasiennych *Campanula trachelium* niczego godnego uwagi nie znalazłem.

W Konkolnikach koło Bolszowa zbierałem pod koniec maja w odrastającym a podczas wojny zniszczonym lesie, następnie w połowie lipca w pobliżu stawu przy świetle lampy acetylenowej. Z tej miejscowości na wymienienie zasługują następujące gatunki:

Arsilonche albovenosa Goeze z lipca w kilku, już nieco zlatanych okazach.

Hydroecia micacea Esp. przylatywała do światła lampy mniej licznie.

Pelosia obtusa H. Schäf. także z lipca w jednym okazie. Gatunek bardzo rzadki, znany z Węgier a u nas podany przez Klemensiewicza z Brodów.

Ptychopoda dimidiata Hufn. gatunek rozprzestrzeniony ale niezbyt częsty.

Cidaria affinitata Steph. v. *rivinata* Fisch-Rösl. Wypłynęły w maju kilka okazów z krzaków przy drodze leśnej. Gąsienic tego gatunku nie powiodło mi się odnaleźć mimo, że roślina, w której torebkach nasiennych żyją, nie należy tam do rzadkości (*Silene*).

Równocześnie bardzo licznie występował tamże motyl *Cosymbia annulata* Schulze. Jego gąsienice znajdowałem później w lipcu już prawie dorosłe na liściach *Acer campestre* i mam z nich kilka motyli po przezimowaniu poczwerek.

Do światła lampy w lipcu przyleciała: *Cosymbia orbicularia* Hbn. jedna ♀. Z jaj przez nią złożonych wylęgły się w 6 dni gąsienice, które żerowały na liściach łoży przez 3 tygodnie. Karmione młodemi liśćmi Olchy wszystkie zginęły. Z poczwerek motyle lęgły się w 12 dni.

Cidaria obstipata F. przyleciała do lampy w kilkunastu okazach ♂♂ zlatanych i jednej ♀ czystej. Gąsienice wylęgły się w 6 dni po złożeniu jaj, a wychowały się doskonale na liściach *Matricaria chamomilla* w ciągu miesiąca. Po 2 tygodniach miałem pierwsze motyle t. j. 8 X.

Równocześnie i wcale licznie pojawiły się ♂♂ i ♀♀ *Cidaria lignata* Hufn. ♀♀ tego gatunku na drugi dzień po złapaniu zniosły jaja a cały rozwój motyli od jaja do imago odbywał się w tym samym czasie i w takich samych odstępach, jak u poprzednich dwóch gatunków. Gąsienice bardzo dobrze rozwijały się, żerując na liściach Astrów. Motyle tych gatunków wychowanych w niewoli nieznacznie tylko były mniejsze od łapanych.

Z gąsienic znalezionych w sierpniu po przezimowaniu poczwerek wychowałem następujące motyle:

Eupithecia cauchiata Dup. jedna;

E. absinthiata Cl. cztery z Piołunu;

E. assimilata Dbf. trzy z Chmielu;

E. actaeata Walderdorff trzy z *Cimicifuga foetida*.

W dalszym ciągu do światła przyleciały:

Crambus paludellus Hbn. gatunek lokalny, znany z miejsc moczarowatych;

Chilo cicatricellus Hbn. i *Ch. phragmitellus* Hbn. obydwie gatunki rzadkie i w Konkolnikach pojedynczo pojawiające się.

Równie nie częsty *Schoenobius gigantellus* Schiff. znany ze wschodniej Małopolski. Obok niego bardzo licznie występuje *Sch. forcicellus* Tunbg. z odmianami od żółtej do ciemno brunatnej.

Euzophera cinerosella Z. w jednym całkiem świeżym okazie. Dotąd wykazywał go tylko p. Brunicki z Podhorzec.

Myelois cribrella Hbn. i *M. tetricella* F. schwytałem tylko po jednym okazie.

Cacoecia costana F. jedna z rzadszych Zwójek przylatywała dość często.

Semasia candidulana Nolck. znalazłem w jednym okazie, częściej *S. pupillana* Cl. Gąsienice obydwu gatunków żyją na Piołunie.

Monopis monachella Hbn. w jednym okazie.

Z Chodorowa zasługują na wymienienie następujące trzy gatunki:

Synanthedon culiciformis L. schwytyany 17 V 31;

Eupithecia dodoneata Guen. z tego samego dnia. Przed kilku laty chowałem tego motyla z gąsienic dość licznych, znalezionych na liściach dębowych w Biłohorszczu. Chowane jednak motyle były znacznie mniejsze od łapanych.

15 VII 31 wylęły mi się z przezimowanych poczwarek trzy okazy *Cidaria bifasciata* Haw., których gąsienice znalazłem żerujące na nasionach *Odontites serotina* w roku poprzednim w połowie października. Gąsienice te są trudne do znalezienia, bo barwa ich i rysunek dobrze je kryje wśród zeschniętych nasion rośliny. Najlepiej zebrane rośliny wytrząsać w domu i to kilkakrotnie dzień po dniu. Zresztą chów nie przedstawia trudności, byle na dno słoika dać trochę wilgotnego mchu dla dobrego zapoczwarczenia się, w przeciwnym bowiem razie młode poczwarki pośród suchych, twardych nasion ulegają zniekształceniu.

W Łętowni schwytałem jednego ♂ *Colias palaeno* v. *europea* Esp. w połowie czerwca 31. Motyl ten rzadko się pojawia mimo, że roślina, na której jego gąsienica żyje, obficie rośnie i tutaj i w okolicy Lwowa. Prócz złapanego widziałem jeszcze tylko jedną parę ♀ i ♂.

W roku 1930 o tej samej porze znalazłem na *Ledum palustre* trzy gąsienice nowego dla Polski motyla *Eupithecia hyperborea* Stgr. Gąsienice te prawie dorosłe, barwy ochrowo-żółtej

z przeświecającym zielono ciałem przedstawiały ciemną linię grzbietową, składającą się z pojedynczych kresk na każdym pierścieniu. Ostatnia z nich nad otworem odchodowym jest czerwona. Głowa nieco ciemniej żółta, przeguby międzypierścieniowe jasno żółte.

Z gąsienic tych jedna zginęła, dwie dały poczwarki jasno brunatne z zielonemi pokrywami skrzydeł. Przechowywane w chłodnym pokoju dały dwa piękne motyle już wcześniej, bo 26 III 31. Gąsienice zwykle siedzą u spodu liści, wyżerując w nich dziury lub ogryzając ich brzegi. W r. 1931 zebrałem ich szesnaście, z tych pięć zginęło, sześć oprzędło się, lecz wydały dwa gatunki Ichneumonów a tylko pięć poczwarek zimuje. — *E. hyperboreata* St gr. jest motylem północnym, sięgającym w jednym kierunku Grenlandji włącznie, na południe okolic Berlina. Łętownia jest więc najbardziej na południe wysuniętym miejscem pojawu tego motyla.

Ponadto zebrałem tamże w czerwcu na Wrzosie dość liczne gąsienice *Eup. nanata* Hbn. i mam z nich kilka motyli wylęgniętych już z końcem lipca.

W ostatnich dniach maja złapaliśmy z p. Ostrowskim kilka okazów *Eup. castigata* Hbn. Całkiem nie rzadkiego tego motyla wymieniam dlatego, że gąsienice z jaj wylęgnięte karmiłem liśćmi *Ledum palustre*. Nie wpłynęło to zupełnie ani na ich barwę ani rysunek. Siedziały zwykle na wierzchu liści i żerały je w całości.

W bardzo wielkiej ilości latała tamże w czerwcu *Cidaria hastata* L. w okazach normalnych i odmianach.

Z końcem maja i początkiem czerwca schwyciłem trzy radsze Zwójki a mianowicie: *Argyroplote lediana* L., której gąsienica żyje w oprzędzonych szczytowych liściach *Ledum* i tamże się oprzędza, *A. mygindana* Schiff. z Borówek i *A. sororculana* Zett. z Brzozy.

W Jamelnie koło Lwowa znalazłem w połowie września kilka gąsienic *Eupithecia denotata* Hbn. w torebkach nasiennych *Campanula trachelium* i mam z nich pięć poczwarek, a w maju 1931 w sprzędzonych liściach *Hypericum perforatum* gąsienicę *Depressaria liturella* Hbn. Motyl wylął się 23 VI.

W roku 1930 miałem na wycieczki subwencję od Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiej. w Krakowie; okazy więc

dowodowe zebranych w tym roku motyli składam w Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie.

Zusammenfassung.

Es werden in diesem Verzeichnisse seltenere und für Polen neue Lepidopteren aufgeführt, die in den letzten zwei Jahren besonders in Podolien gesammelt wurden.

Neu für Polen sind: *Eupithecia hyperboreata* Stgr., deren Raupen an *Ledum palustre* in Łętowia bei Rozwadów a. San gesammelt wurden, und *Eup. gueneata* Mill. das erste Mal in Polen als Imago am 28 VI 31 in Szerszeniowce bei Zaleszczyki gefangen.

Wykaz chrząszczów okolic Przemyśla.

(Verzeichnis der Käfer der Umgebung von Przemyśl).

Uzupełnienia do wykazów dotychczasowych.

(Ergänzungen zu den bisher erschienenen Verzeichnissen).

2 fig. tekst.

podał

T. TRELLA.

CICINDELIDAE¹⁾.

Cicindela germanica L. a. *coerulea* Letzn.

CARABIDAE²⁾.

Bembidion fasciolatum Dft. a. *axillare* Dan.

Lebia crux minor L. + a. *scutellata* Letzn. (Patkiewicz: Bolechów).

STAPHYLINIDAE³⁾.

Proteinus brachypterus Fbr. # a. *lividipennis* Reitt.

¹⁾ P. P. E. — V. pg. 68.

²⁾ P. P. E. — V. pg. 68—73; IX. pg. 33.

³⁾ P. P. E. — VIII. pg. 75—88; IX. 33 i 187.

Przy tej sposobności dołączam do fauny koleopterologicznej Polski nowego Kusaka z Gorganów. Mianowicie w r. 1926 w czasie wycieczki w odnośną część Karpat wschodnich przy przejściu z Bojaryna (1679 m) na Siwulę (Sywula — 1815 m), w rejonie źródeł Bystrzycy Sołotwińskiej, znalazłem pod kamieniem, wśród mchów i porostów silnie wilgotnych, jeden okaz *Staphylinus*